

به نام خدا

اعلامیه دارایی یا منافع شخصی

این مطلب ترجمه‌ای از منبع زیر است:

M.V.d, Hulst, "The Parliamentary Mandate, Geneva, Inter - parliamentary Union", 2000, PP:52-63.

فهرست مطالب

۱. چکیده
۱. اعلامیه دارایی یا منافع شخصی
۱. یک پدیده تازه
۲. اعلامیه منافع یا دارایی
۳. چه کسی مکلف به ارائه اعلامیه است؟
۴. اعلامیه دارایی چه وقت باید ارائه شود؟
۵. چه نهادی صلاحیت دریافت اعلامیه را دارد؟
۶. اعلامیه علنی یا سری
۷. نظارت و مجازات‌ها
۱۶. منبع و مأخذ

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۰۷۷۷

اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۰

دفتر: مطالعات حقوقی

اعلامیه دارایی یا منافع شخصی

چکیده

نظارت بر منافع و دارایی‌های نمایندگان و جلوگیری از سوءاستفاده از سمت نمایندگی پارلمان به یکی از موضوعات اصلی در جوامع دمکراتیک تبدیل شده است. کشورهای مختلف، هریک به شیوه‌ها و ابزارهای خاصی در پی دستیابی به این مقصود هستند که یکی از رایج‌ترین آنها استفاده از اعلامیه دارایی یا منافع است. ثبت میزان دارایی‌ها و منافع و تغییرات آنها پیش از دوره نمایندگی، در خلال و پس از آن با کیفیت‌های مختلف انجام می‌شود. در این نوشتار سه جریان انگلیسی، فرانسوی و اسکاندیناویایی ثبت منافع و دارایی در کشورهای که از این مدل‌های اصلی الهام گرفته‌اند مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است.

اعلامیه دارایی یا منافع شخصی

۱. یک پدیده تازه

تا یک دهه پیش اعلامیه دارایی نمایندگان موضوعی حاشیه‌ای بود که حتی شایسته داشتن یک عنوان در کتاب منتشر شده از سوی اتحادیه بین‌المجالس یعنی «پارلمان‌های دنیا» نبود. امروز حداقل ۳۰ کشور شکلی از اشکال اعلامیه دارایی یا

منافع نمایندگان را ارائه کرده‌اند و تعدادی دیگر در تدارک حرکت به این‌سو هستند. پراکندگی استفاده از چنین اعلامیه‌ای بیشتر در اروپای غربی به چشم می‌خورد: تا سال ۱۹۹۶، همه پانزده عضو اتحادیه اروپا بجز لوکزامبرگ به این جریان پیوستند.

اقبال گسترده به اعلامیه‌های دارایی بدون شک ناشی از نیاز روزافزون به استانداردهای اخلاقی بالاتر و شفافیت بیشتر در سیاست است. سازوکارهای سنتی مانند مقررات ناظر بر محرومیت‌ها، عدم صلاحیت‌ها و مالیه احزاب سیاسی و تبلیغات مبارزات انتخاباتی به روشنی ثابت کردند که برای برآورده کردن چنین مقصودی ناکافی هستند. در نتیجه، اعلامیه دارایی اغلب همراه با تکلیف ارائه فهرستی از تعهدات است به‌ویژه در کشورهایی که از مدل فرانسوی الگوبرداری کرده‌اند.

سه جریان اصلی در نظام‌هایی که در حال حاضر در دنیا متداول است قابل تشخیص است. اولین و قدیمی‌ترین آنها «جریان انگلیسی» است. این جریان نه تنها شامل کشورهای با سنت پارلمانی بریتانیایی مانند استرالیا، ایرلند و کشور پادشاهی انگلیس است، بلکه سایر کشورهای اروپایی مانند آلمان و پرتغال را نیز دربرمی‌گیرد. پس از آن «جریان فرانسوی» است که تأثیر بسزایی بر کشورهای که دارای سنت حقوقی فرانسوی هستند (الجزایر، کیپ‌ورد، اسپانیا) و همچنین بر دمکراسی جدید اروپا مرکزی (مجارستان، لهستان و رومانی) و برخی کشورهای آسیایی مانند ژاپن و برخی کشورهای آمریکای لاتین مانند بولیوی، اروگوئه و ونزوئلا بر جای گذاشته است. آخرین جریان متعلق به کشورهای «اسکاندیناویایی» (دانمارک، فنلاند، نروژ و سوئد) است که در هلند نیز از آن تبعیت می‌شود. این سه جریان اصلی چنان‌که خواهیم دید، از برخی جهات با یکدیگر متفاوت و در برخی جهات دیگر مشابه هستند.

۲. اعلامیه منافع یا دارایی

در کشورهای مبتنی بر سنت‌های پارلمانی بریتانیایی یا اسکاندیناویایی، واژه «اعلامیه منافع» در مقایسه با «اعلامیه دارایی» مناسب‌تر است. در این سنت، بر روی ارتباطات اقتصادی و مالی که ممکن است استقلال اعضای پارلمان را تحت تأثیر قرار دهد نسبت به خطر ناشی از جمع‌آوری ثروت از طریق غیرقانونی تأکید بیشتری می‌شود. بیانیه‌های تصویب شده به‌وسیله مجلس عوام بریتانیا در تاریخ ۲۲ می ۱۹۷۴ دو نوع اعلامیه را پیش‌بینی کرده است. نوع اول اعلامیه‌های خاص و موردی است که لازم نیست همیشه و در هر اوضاع و احوالی ارائه شود. این بیانیه تصریح می‌کند که در هر مذاکره و شور یا امور مربوط به پارلمان یا کمیسیون‌های آن یا تعاملات یا روابطی که یک عضو ممکن است با عضو دیگر پارلمان یا با وزرا یا مستخدمین سلطنتی داشته باشد «یک عضو پارلمان باید هر نوع منافع مالی یا منفعت از هر نوع که دارد یا توقع می‌رود که داشته باشد» را افشا کند. بیانیه دیگر در تاریخ ۱۳ جولای ۱۹۹۲ بیان می‌کند که «وقتی عضو کمیسیون به‌ویژه رئیس آن واجد نوعی منفعت مادی است که مستقیماً یک تحقیق و تفحص خاص را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد یا وقتی بیم آن می‌رود که منافع شخصی او بر کار کمیسیون یا گزارش بعدی آن تأثیر منفی بگذارد، چنین عضوی باید از کارهای کمیسیون که به این قبیل منافع ارتباط دارد کنار گذاشته شود». مجلس عوام در تاریخ ۶ نوامبر ۱۹۹۵ تصمیم گرفت که «هیچ‌یک از اعضا نباید با عنایت به هرگونه پاداش، مبلغ پول، پرداخت جایزه یا منفعتی به هر نوع، مستقیم یا غیرمستقیم که یک عضو یا هریک از اعضای خانواده او دریافت کرده، می‌کند یا خواهد کرد. الف) از یک موضوع حمایت کرده یا پیشنهادی را مطرح کند یا

باعث طرح آن از سوی هر نهاد خارج از پارلمان شود یا ب) عضوی از اعضای هریک از مجالس پارلمان از جمله وزرا را به‌وسیله سخنرانی، سؤال، به ارائه طرح تقنینی یا لایحه یا اصلاح آن وادار کند».

برعکس نوع دوم اعلامیه، نظامند و مبتنی بر افشای رسمی اعلامیه است. براساس این نوع اعلامیه یک عضو مجلس عوام در آغاز دوره تقنینی (یا متعاقب هر تغییر مهم) مکلف است مأمور ثبت منافع نمایندگان را از موارد زیر آگاه کند:

- هر نوع قرارداد مشاوره که براساس آن طرف قرارداد می‌پذیرد در عوض ارائه خدماتی که نمایندگان به اعتبار سمت نمایندگی ارائه می‌کنند به ایشان پول پرداخت کند یا منفعی بدهد؛

- هر نوع منابع مالی در شرکت‌هایی که با پارلمان لابی می‌کنند؛

- هر نوع منافع دیگر که آنها مایلند افشا کنند به این دلیل که این منافع به موضوعاتی مربوط هستند که ممکن است به‌طرز تلقی افکار عمومی از نحوه‌ای که نمایندگان تکالیف نمایندگی را انجام می‌دهند تأثیر منفی بگذارد.

تقریباً یک نظام مشابه با تصویب بیانیه‌ای در استرالیا در سال ۱۹۸۶ در مجلس عوام و سال ۱۹۹۴ در مجلس سنا ارائه شد. اگرچه اعلامیه شفاهی اولیه، اساساً تقلیدی از همان اعلامیه‌ای بود که در نظام بریتانیایی الزامی دانسته شده بود، اما اعلامیه کتبی در استرالیا بسیار جزئی‌تر و مفصل‌تر بود. اعضای مجلس نه تنها باید منافع شخص خود، بلکه باید منافع همسر و فرزندان تحت تکفل خود را نیز اعلام کنند. سهام شرکت‌ها، تراست‌های خانوادگی و تجاری، اموال غیرمنقول، مدیریت، شراکت، دارایی‌ها، مسئولیت‌ها، حساب‌های پس‌انداز، اوراق بهادار و سایر سرمایه‌گذاری‌ها،

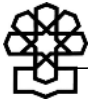
منابع درآمد عمومی، هبه‌ها (که ارزش آن از میزان معینی بیشتر باشد)، ملاقات‌هایی که مخارج آن را کس دیگری می‌دهد و هر نوع منفعت دیگر که می‌تواند به تعارض منافع منتهی شود باید اعلام شود.

سایر کشورهای اروپایی (ایرلند در سال ۱۹۹۵ و پرتغال در سال ۱۹۹۳) به تازگی تصمیم به معرفی نظام مرحله‌ای اعلامیه منافع بریتانیایی گرفته‌اند.

رویکرد آلمان نیز مشابه رویکرد انگلستان است که طی آن نمایندگان پارلمان که دارای منافع حرفه‌ای یا مادی در یک موضوع مورد بحث در کمیسیون‌های مجلس نمایندگان (بندستاگ) هستند، باید منافع خود را قبل از شروع بحث در صورتی که آنها عضوی از اعضای آن کمیسیون باشند اعلام کنند، اما اعضای مجلس بندستاگ و بندسرات مکلف نیستند که دارای شخصی خود را افشا کنند. صرفاً اشاره‌ای به فعالیت‌هایی که درگیر آن هستند یا سمت‌هایی که دارند کافی به نظر می‌رسد. درآمد ناشی از فعالیت‌های اعلام شده فقط در صورتی که از یک حداقل مبلغ خاصی که در هر دوره پارلمانی این مبلغ تعیین می‌شود تجاوز کند باید اعلام شود.

در کشورهای اسکانديناویایی و هلند، این اعلامیه‌ها طوری طراحی شده‌اند که اساساً منافع اعضا در خارج از پارلمان را افشا کنند. لازمه این امر آن است که این اعلامیه‌ها بر تعهدات مالی و اقتصادی و منافع تمرکز کنند تا ترکیب دارای عضو پارلمان.

برای مثال، در سوئد، نمایندگان باید از مشارکت در آن دسته از مذاکرات صحن یا کمیسیون که به موضوعاتی می‌پردازد که خود آنها یا اشخاصی که با آنها رابطه نزدیک دارند در آن موضوع منفعت خاصی دارند خودداری کنند. اگر یکی از نمایندگان سوئد تصمیم به دادن اعلامیه بدهد، این اعلامیه باید حاوی اطلاعات زیر باشد:

- اسامی شرکت‌هایی که نماینده مالک سهامی بالاتر از یک حد معین در آن باشد،
- نامی رسمی که براساس آن دارایی‌های غیرمنقول که برای اهداف بازرگانی استفاده می‌شوند با آن نام ثبت شده است (به استثنای منزل مسکونی شخصی)،

- نام کارفرما و نوع قرارداد برای هر نوع استخدام دائمی،

- نام کارفرما و نوع قرارداد برای هر نوع قرارداد مالی با کارفرمای سابق که منجر به دادن پاداش در خلال دوره نمایندگی شده باشد،

- نوع قرارداد و نام شرکت‌هایی که یک نماینده به‌عنوان فعالیت‌های غیرپارلمانی در آنها اشتغال به‌کار دارد،

- نوع قرارداد و نام کارفرما برای هر نوع مشاغل عمومی یا سمت دولتی محلی به‌غیر از آنهایی که به‌صورت موقت است،

- نوع منافع و نام منابعی که یک نماینده به‌طور منظم از منابع مالی آن استفاده می‌کند و یا به‌نحوی از انحا از آن کمک می‌گیرد (به‌عنوان کارمند دفتری تحقیقاتی و...).

اطلاعات بالا حاوی هیچ رقم خاصی نیست.

در کشورهای که اعلامیه «مدل فرانسوی» را برگزیده‌اند (مانند الجزایر، کپ و ورد، مجارستان، ایتالیا، ژاپن، لهستان، اسپانیا، اروگوئه و ونزوئلا)، نمایندگان باید کلیه دارایی خود را تا کوچک‌ترین جزئیات فاش کنند: اموال غیرمنقول، اوراق بهادار قابل انتقال، دیگر اموال منقول مانند اتومبیل، قایق، هواپیما، مطالبات، پیش‌پرداخت‌ها و بدهکاری‌ها. علاوه بر این، اعلامیه دارایی‌ها نه تنها باید شامل دارایی شخصی نماینده باشد، بلکه آن دسته از دارایی‌ها که به‌طور مشترک دارایی یک نماینده محسوب می‌شود نیز باید اعلام شود.

۳. چه کسی مکلف به ارائه اعلامیه است؟

در ابتدا لازم به ذکر است که اعلامیه‌های دارایی در کشورهای اسکاندیناویایی اجباری نیست. هریک از نمایندگان می‌توانند انتخاب کنند که این کار را انجام دهند یا نه، ولی در صورتی که بخواهند اعلامیه دارایی ارائه کنند باید این کار را به‌طور کامل انجام دهند.

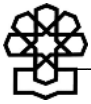
تقریباً در همه کشورها، چنانچه اعلامیه دارایی اجباری باشد، این کار برای کلیه نمایندگان اجباری است. زامبیا در این خصوص یک استثناست. فقط وزرا رئیس و نایب رئیس مجلس مکلف به اعلام دارایی خود هستند. نمایندگان حزبی هوادار دولت در مجلس فقط باید منافعی را اعلام کنند که آنها در قراردادهای دولتی دارند.

در برخی کشورها، دامنه افرادی که مکلف به ارائه اعلامیه دارایی هستند بسیار گسترده‌تر است. برای مثال از سال ۱۹۸۸ در فرانسه، نه فقط نمایندگان پارلمان و رئیس‌جمهور، بلکه اعضای دولت و نمایندگان منتخبی که دارای قدرت اجرایی در سطح منطقه‌ای و محلی هستند مکلف به ارائه اعلامیه دارایی خود هستند.

در ایالات متحده آمریکا، این تکلیف برای کارمندان کنگره و نامزدهای انتخابات مجلس نمایندگان و سنا وجود دارد.

۴. اعلامیه دارایی چه وقت باید ارائه شود؟

در کشورهای اسکاندیناویایی و آنهایی که از الگوی فرانسوی تقلید می‌کنند اعلامیه‌ها معمولاً به‌طور کتبی در آغاز و پایان دوره نمایندگی ارائه می‌شوند: در الجزایر ظرف یک ماه از آغاز نمایندگی و دو ماه پس از پایان آن، در فرانسه ظرف دو ماه از آغاز

دوره نمایندگی و حداقل دو ماه و حداکثر یک ماه پیش از اتمام دوره نمایندگی، در ژاپن ظرف صد روز از آغاز دوره نمایندگی، در لهستان، ظرف سی روز از آغاز دوره نمایندگی و دو ماه قبل از انتخابات، در سوئد ظرف چهار هفته پس از آغاز و پایان دوره نمایندگی.

این اعلامیه‌ها اغلب باید در طول دوره نمایندگی تجدید شود، خواه سالیانه (برای مثال دو تا سی‌ام ژانویه در کیپ ورد، در فاصله اول و سی‌ام آوریل در ژاپن و تا سی‌ویکم مارس در لهستان) یا وقتی که تغییر عمده‌ای در دارایی نمایندگان اتفاق بیافتد (مانند الجزایر به محض رخ دادن تغییر و در اسپانیا ظرف سی روز پس از هر تغییر عمده). هدف، تسهیل تخمین تغییرات دارایی یک نماینده از زمانی که این سمت را به‌عهده می‌گیرد تا تاریخی است که دوره نمایندگی پایان می‌یابد و اطمینان از اینکه آنها به‌واسطه سمت انتخابی خود ثروت بیش از اندازه نیاوندخته باشند.

در کشورهای پارلمانی بریتانیایی و در مجلس بندستاگ (مجلس نمایندگان) آلمان، نمایندگان مجلس باید در آغاز مذاکرات هر نوع سود مادی یا هرگونه منفعتی که در موضوع مورد بحث دارند به‌طور شفاهی اعلام کنند. در پرتو این اعلامیه، مجلس نمایندگان ممکن است در کنار سایر چیزها علیه انتصاب نماینده برای خدمت در یک کمیسیون خاص اتخاذ تصمیم کند.

۵. چه نهادی صلاحیت دریافت اعلامیه را دارد؟

تقریباً در هر کشوری که ارائه اعلامیه دارایی و منافع مالی به‌وسیله نمایندگان به یک الزام رسمی تبدیل شده است مدارک و شواهد این اعلامیه از طریق «ثبت» آن حفظ می‌شود.

اعلامیه دارایی معمولاً به رئیس مجلس نمایندگان ارائه می‌شود و نزد دبیرخانه کل پارلمان نگهداری می‌شود. البته ممکن است این اسناد نزد دستگاه دیگری نیز نگهداری شود، مثلاً در بلژیک در بخش حسابرسی کل، کمیسیون صداقت و امانت در جامائیکا و کمیسیون پارلمانی استانداردها در کشور پادشاهی انگلستان.

در الجزایر، این اعلامیه‌ها به کمیسیون اعلام دارایی ارائه می‌شود که مرکب است از رئیس دیوان عالی کشور، یک نماینده از شورای دولتی، یک نماینده از دپارتمان حسابرسی کل، دو نماینده منتخب در سطح ملی از میان نمایندگان پارلمان به انتخاب رئیس آن و رئیس انجمن حقوق ملی.

مخاطب این اعلامیه‌ها بستگی به وضعیت شخصی دارد که این اعلامیه‌ها را ارائه می‌کند. برای مثال در رومانی، اعلامیه دارایی به وسیله رؤسای سنا در مجلس نمایندگان خطاب به رئیس جمهور صادر می‌شود در حالی که اعلامیه‌های سایر نمایندگان مجلس خطاب به رئیس مجلس مربوطه صادر می‌شود.

در برخی از کشورها، ثبت‌کنندگان منافع به بخش‌های متفاوتی تقسیم می‌شوند: یک بخش که تغییرات دارایی نمایندگان پارلمان را پیگیری و تعقیب می‌کند و دیگری که سوءاستفاده‌ها و تعارض بالقوه منافع در خلال دوره نمایندگی را تحت مراقبت و نظارت قرار می‌دهد.

برای مثال در فرانسه و پرتغال، همه فعالیت‌های نماینده و تعهدات شغلی به وسیله خود مجالس قانونگذاری ثبت و ضبط می‌شود در حالی که ثبت اعلامیه دارایی اعضا به وسیله نهاد دیگری انجام می‌شود (در فرانسه کمیسیون شفافیت مالی در سیاست و در پرتغال دادگاه قانون اساسی).

۶. اعلامیه علنی یا سری

این مسئله که آیا محتوای یک اعلامیه علنی شود یا خیر یکی از مناقشه برانگیزترین جوانب این موضوع است. کسانی که معتقدند چنین اطلاعاتی باید سری بماند مدعای خود را براساس حق بر حریم خصوصی (...) استوار می‌کنند، درحالی که کسانی که طرفدار دسترسی عموم به اعلامیه‌های دارایی هستند «معتقدند خیر عمومی (شفافیت و معیارهای اخلاقی در زندگی سیاسی، حق شهروندان به داشتن اطلاعات و کنترل‌های عمومی بر نهادهای دمکراتیک) را نمی‌توان نسبت به منافع خصوصی در رتبه دوم و فرعی قرار داد» و اینکه «قبولی تکالیف سیاسی همواره نوعی محدودیت معین بر حق بر حریم خصوصی را به دنبال دارد».

محتوای متفاوت اعلامیه‌ها برای تبیین اینکه چرا این اعلامیه‌ها در برخی از کشورها سری و در برخی دیگر علنی هستند کفایت می‌کند.

به عنوان یک قاعده، هرچه تأکید بر ارقام دارایی‌ها بیشتر باشد، احتمال سری بودن آن بیشتر می‌شود (فرانسه، لهستان، رومانی، اسپانیا، اروگوئه و ونزوئلا).

در فرانسه، کمیسیون شفافیت مالی در سیاست نه فقط مسئول بحث و بررسی اعلامیه‌هاست، بلکه حصول اطمینان از سری بودن این اعلامیه‌ها و افشای آن تنها با درخواست خود ارائه‌کننده اعلامیه یا نماینده قانونی او یا دادگاه را برعهده دارد. در اسپانیا، «دارایی شخصی نمایندگان مجلس» که در زمره منافع ثبت شده هستند علنی نیست، اما درخصوص سایر فعالیت‌های ثبت شده می‌توان به درخواست اشخاص که دارای نفع مسلمی در موضوع هستند اطلاع‌رسانی کرد.

برخی کشورها که نمایندگان مجلس را مکلف به اعلام همه دارایی‌های خود

می‌کنند استثنایی بر اصل سری بودن اعلامیه‌ها هستند. در الجزایر، برخلاف سایر کشورهای که براساس الگوی فرانسوی عمل می‌کنند، این اعلامیه‌ها را در روزنامه رسمی منتشر می‌کنند. در مجارستان، خلاصه‌ای از اعلامیه‌ها فاش می‌شود.

اما در مدل بریتانیایی یا اسکاندیناویایی اعلامیه‌های منافع، افکار عمومی معمولاً به اعلامیه‌های ثبت شده دسترسی دارند یا در غیر این صورت به شکل اسناد پارلمانی در روزنامه رسمی منتشر می‌شود. در سوئد اعلامیه‌ها در پایگاه‌های اطلاعاتی نگهداری می‌شوند. این اطلاعات در پایان دوره نمایندگی یا در هر زمانی با درخواست نماینده مربوطه از محل ثبت و ضبط آن حذف می‌شود. در انگلستان، اعلامیه‌های ثبت شده یک بار در سال منتشر می‌شود. این اعلامیه‌ها در ضمن اوراق چاپی به‌روز می‌شوند و می‌توان با گرفتن وقت قبلی با بخش مربوطه درخصوص آن مشورت و رایزنی کرد. در استرالیا، هر شهروندی می‌تواند با رعایت شرایط خاص که به‌وسیله کمیسیون منافع اعضای پارلمان تعیین می‌شود، با ثبت‌کننده منافع مشاوره و رایزنی کند، اما بخش مربوط به ثبت اعلامیه‌های دارایی همسر و فرزندان نمایندگان به‌صورت سری نگهداری می‌شود.

مورد مجلس بندستاگ (مجلس نمایندگان آلمان) به سبب تفکیک میان اطلاعات علنی و سری جالب است. اطلاعات زیر منتشر می‌شوند: شغل قبل از نمایندگی، فعالیت‌های حرفه‌ای در خلال دوره نمایندگی، کمک‌های مالی بیش از ۲۰ هزار مارک آلمان. اطلاعات زیر سری تلقی می‌شود و فقط برای رئیس مجلس بندستاگ فاش می‌شود: فعالیت پیش از شروع دوره نمایندگی به‌عنوان عضوی از هیئت‌های اجرایی شرکت‌ها، نهادهای تجاری و بازرگانی یا عمومی، قراردادهای مشاوره یا نمایندگی،

فعالیت‌هایی به غیر از تکالیف حرفه‌ای و پارلمانی یک عضو مجلس (به‌ویژه اظهارنظر کارشناسی، انتشار کتب و سخنرانی‌ها) به شرط اینکه دستمزدهای گرفته شده از مبلغ خاصی تجاوز نکند، سهم‌الشرکه شرکت‌ها یا مشارکت در آنها و

۷. نظارت و مجازات‌ها

ویژگی متمایز کشورهای اسکاندیناویایی و هلند فقدان تقریباً کامل مجازات بجز مجازات‌های اخلاقی برای نقض قوانین موجود است. بنابراین، این کشورها به شدت با اکثر کشورهای که «مدل فرانسوی» اعلامیه را پذیرفته‌اند متفاوتند. در مدل فرانسوی اعضای که فهرست دارایی خود را ارائه نکنند مسئولیت دارند (حبس یا جریمه مالی) و سمت نمایندگی ایشان سلب می‌شود.

در فرانسه کمیسیون شفافیت مالی در سیاست، تغییرات دارایی نمایندگان پارلمان را کنترل می‌کند. این کمیسیون اداره مجمع ملی یا سنا را در صورتی که یک نماینده از ثبت هر یک از دو نوع اعلامیه ذکر شده در بالا خودداری کند مطلع می‌کند، تخلفی که زمینه سلب سمت نمایندگی را فراهم می‌کند. هیئت رئیسه مجمع ملی موارد تخلف را به شورای قانون اساسی ارجاع می‌دهد که این شورا درخصوص سلب سمت نمایندگی رأی خود را صادر می‌کند و در صورت لزوم اعلام می‌دارد که یک نماینده به‌طور خودکار به خاطر رعایت نکردن قوانین مستعفی تلقی می‌شود. سرپیچی از ثبت اعلامیه دارایی موجب از بین رفتن حق جبران هزینه‌های انتخاباتی از سوی دولت می‌شود. اگر کمیسیون با تغییرات دارایی نماینده مواجه شود که این تغییرات گزارش نشده است. این امر را برای مراجع مربوط جهت پیگیری و تعقیب نماینده ارسال می‌کند.

در الجزایر سه نوع ضمانت اجرا وجود دارد. نخست اینکه اگر کمیسیون اعلامیه داری‌ها تغییراتی را در داری‌ی نماینده‌ای بیاورد که شخص مربوط قادر به ارائه توضیح قانع‌کننده نباشد، این مطلب را در گزارش سالانه خود قید می‌کند. دوم اینکه اعلامیه‌های نادرست محاکمه کیفری در پی دارد. این کمیسیون پرونده را به دادگاه صالح ارسال می‌کند که این دادگاه محاکمه را آغاز می‌کند. نهایت اینکه، قصور در ارائه اعلامیه داری‌ی تا تاریخ مقرر باعث می‌شود که نهادهای محاکمه‌کننده حکم سلب سمت نمایندگی را صادر کنند. قصور در انجام این کار در آخر دوره نمایندگی معادل دادن اطلاعات نادرست تلقی می‌شود.

در رومانی، اگر اعلامیه‌ای که در ابتدای دوره نمایندگی ارائه شده به‌طرز چشمگیری با آنچه در پایان دوره اعلام شده متفاوت باشد و اگر روشن باشد که مال یا اوراق بهادار خاصی نمی‌توانسته با درآمد عادی یک نماینده یا از طریق قانونی تحصیل شده باشد، این داری‌ها مورد تحقیق و تفحص قرار خواهد گرفت. این تحقیق و تفحص به‌وسیله یک کمیسیون ویژه انجام می‌شود که اعضای آن مرکبند از دو قاضی دیوان عالی کشور و یک دادستان از دفتر دادستانی کل دیوان عالی کشور. درخواست تحقیق و تفحص ممکن است به‌وسیله وزیر دادگستری یا دادستان کل کشور یا خود نمایندگان مجلس ارائه شود اگر که داری‌ی نمایندگان مورد انتقاد افکار عمومی واقع شود. دیوان عالی کشور به این پرونده‌ها رسیدگی می‌کند. اگر ثابت شود که تحصیل اموال خاصی یا بخشی از آن فاقد توجیه قابل قبول است، دیوان یا رأی به مصادره آن اموال (یا بخشی از آن) می‌دهد یا نماینده را ملزم به پرداخت مبلغی معادل ارزش آن داری‌ی می‌کند. اگر دیوان تشخیص دهد که جرمی اتفاق افتاده است،

پرونده را برای مرجع ذیصلاح ارسال می‌کند که این مرجع درخصوص موضوع اقدام کیفری مناسب به‌عمل آورد. در صورتی که به موجب حکم قطعی قضایی ثابت شود که نماینده قادر به توضیح قابل قبول درخصوص منبع یک داری‌ی مشخص نیست، نماینده باید از سمت خود استعفا دهد.

در ژاپن، شورای شئون اخلاقی، نماینده‌ای را که عامدانه قانونی را نقض کرده به استعفا، اخراج از مجلس برای یک دوره مشخص یا استعفا از یک سمت معین در مجلس برای یک دوره مشخص مجبور می‌کند.

برخی از کشورها در مدل فرانسوی اعلامیه داری‌ی، از وضع این قبیل مجازات‌های سخت‌گیرانه امتناع کرده‌اند (مانند مجارستان، اسپانیا و اورگوئه). برای مثال در مجارستان اعضا تا زمانی که اعلامیه داری‌ی را ارائه نکنند نمی‌توانند حقوق ناشی از نمایندگی را ایفا کنند و از دریافت حقوق و دستمزد نمایندگی محروم هستند. اعلام غیرواقعی داری‌ی ممکن است منجر به سلب صلاحیت شود، اما نمی‌توان نماینده را مجبور به استعفا از سمت نمایندگی کرد.

در بریتانیا، هر عضو پارلمانی که به‌طور عامدانه در ارائه اعلامیه داری‌ی قصور ورزد یا هرگونه تغییرات در داری‌ی خود را ظرف ۲۸ روز اطلاع ندهد یا اطلاعات همراه‌کننده یا نادرست بدهد، مرتکب جرم اخلال در کار پارلمان تلقی می‌شود. «شکایات خواه از یک عضو پارلمان یا یک مقام عمومی مبنی بر اینکه مقامات یاد شده در انجام تکالیف ناظر بر ثبت داری‌ی یا افشای منافع قصور ورزیده‌اند یا به هر نحوی مرتکب اقدامی بر خلاف قواعد رفتاری مقرر شده به‌وسیله پارلمان شده‌اند باید به‌طور کتبی به کمیسیونر پارلمانی استناداردها ارسال کند. اگر کمیسیونر قانع شود که

منبع و مأخذ

- Hulst, M.V.d. "The Parliamentary Mandate, Geneva, Inter - parliamentary Union", 2000.

مدارک کافی در حمایت از شکایت برای اقدام بیشتر ارائه شده، این مقام از نماینده خواهد خواست که به شکایت پاسخ دهد و خود تحقیقات مقدماتی را درخصوص موضوع انجام خواهد داد. اگر کمیسیونر پس از پاره‌ای تحقیقات، به این نتیجه برسد که جرمی رخ نداده است، او نتیجه را به‌طور خلاصه به کمیسیون منتخب اعلام می‌کند. اگر او در تحقیقات مقدماتی به این نتیجه برسد که جرمی اتفاق افتاده است یا این شکایت باعث طرح موضوعات مهمتری شود، شواهد و مدارک و جمع‌بندی خود را به کمیسیون ارسال می‌کند که این کمیسیون توصیه‌هایی را مبنی بر انجام اقدام بعدی ارائه می‌کند». در سال ۱۹۹۰، کمیسیون منتخب سابق درخصوص منافع نمایندگان شکایتی را علیه یک نماینده مطرح کرد که به‌وسیله مجلس تنبیه شد (تعلیق و عدم پرداخت حقوق و دستمزد برای ۲۰ روز) و کرسی خود را در انتخابات سراسری پارلمان از دست داد. در سال ۱۹۹۵، کمیسیون سابق امتیازات، شکواییه‌ای را علیه دو عضو پارلمان مطرح کرد و سمت نمایندگی آنها را برای سه هفته متوالی تعلیق کرد. در ایالات متحده آمریکا اگر کمیسیون امور اخلاقی با این مسئله مواجه شود که اعلامیه‌داری ارائه نشده یا نادرست است ممکن است محاکمه حقوقی علیه عضو پارلمان قبل از سلب صلاحیت نمایندگی انجام شود. در نهایت مناسب است به یک نظام اصیل که در لهستان به اجرا گذاشته شده است اشاره شود؛ در این کشور اطلاعاتی که در اعلامیه‌داری وجود دارد به‌طور نظامند به‌وسیله کمیسیون پارلمان مورد بررسی قرار می‌گیرد که به اداره دایت گزارش می‌شود. کمیسیون در صورتی که لازم بداند اعلامیه‌های فعلی را با اعلامیه‌های قبلی که آنها را برای ۶ سال نگه می‌دارد مقایسه می‌کند.

شماره مسلسل: ۱۰۷۷۷

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اعلامیه دارایی یا منافع شخصی

نام دفتر: مطالعات حقوقی (گروه حقوق عمومی)

ترجمه: حسین وکیلان

ناظر علمی: محمد بهادری جهرمی

متقاضی: کمیسیون اصل نودم (۹۰) قانون اساسی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۲/۱۴